

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ

**СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ОСІБ З
ТИМЧАСОВИМИ ТА ПРИДБАНИМИ
ПСИХІЧНИМИ РОЗЛАДАМИ**

ПЛАН

- 1. Причини і умови виникнення реактивних станів. Судово-психіатрична оцінка.**
- 2. Виключні стани: причини їх виникнення, судово-психіатрична оцінка.**
- 3. Судово-психіатрична оцінка психічних порушень внаслідок травм головного мозку.**
- 4. Судово-психіатрична оцінка психічних порушень внаслідок енцефалітів та сифілісу центральної нервової системи.**

Реактивними станами називаються тимчасові зворотні розлади психічної діяльності, що виникають як реакція у відповідь на вплив психічної травми.

Класифікація реактивних станів

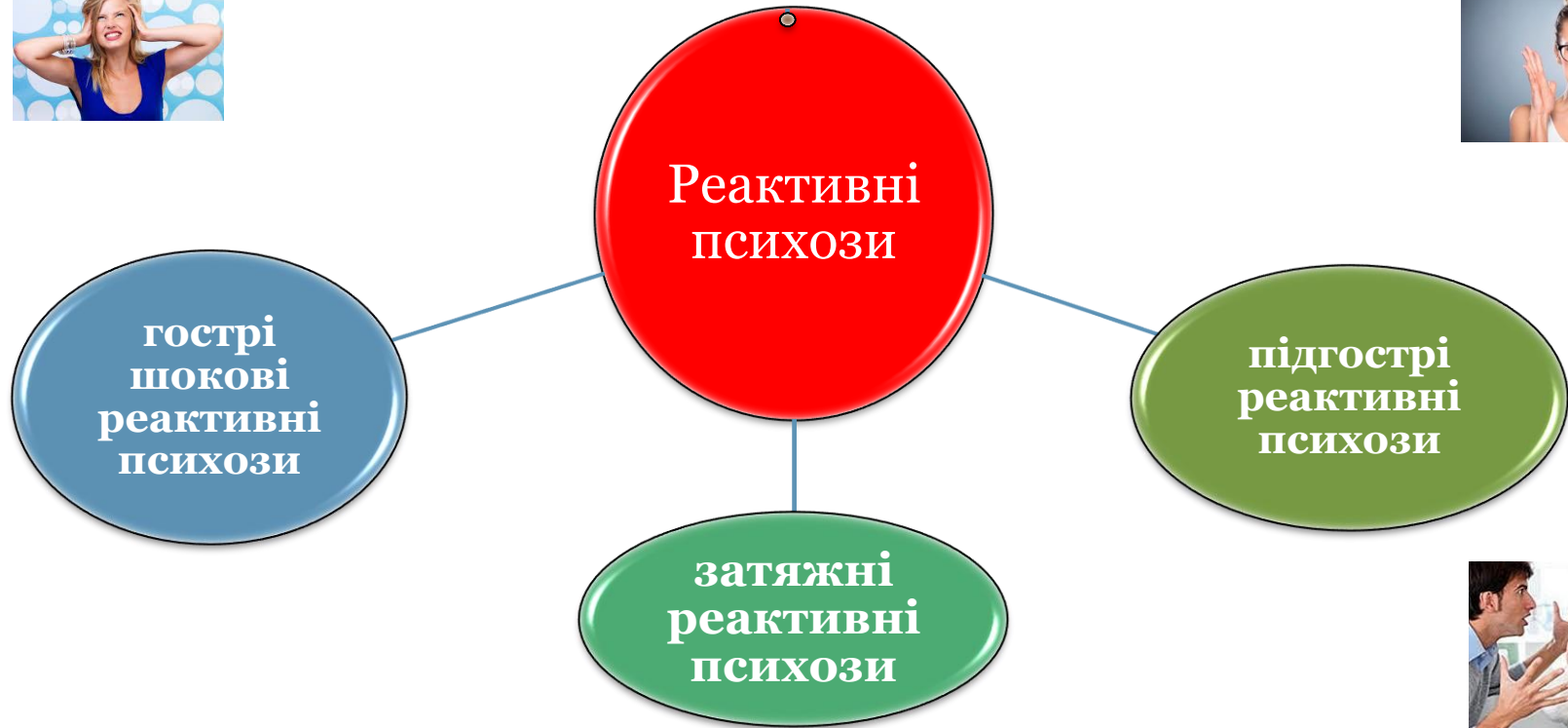
Характер психічної травми

Виникають в осіб із слабким типом нервової системи під впливом надпотужних впливів, що травмують психіку (смерть близької людини, погроза життю хворого або його родичів тощо)

Причини і умови виникнення реактивних станів

Гострі шоківі реактивні психози виникають у стресовій ситуації в результаті раптової і дуже сильної психічної травми, яка загрожує існуванню (землетрус, пожежа, повінь, арешт тощо)

У розвитку неврозів велике значення мають особливості особистості, у яких низька межа фізіологічної витривалості стосовно різного по своїй суб'єктивній значимості психогеніям.

Реактивні психози — це короточасні розлади психічної діяльності, спричинені псих. травмою, у клінічній картині яких виділяють симптоми психотичного рівня.

Класифікація реактивних психозів

Класифікація реактивних психозів

Неврози — це патологічні форми реакцій ЦНС на ситуації, які травмують психіку

Класифікація неврозів

НЕПОСРЕДСТВЕННЫЕ ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ НЕВРОТИЧЕСКИХ СОСТОЯНИЙ И НЕКОТОРЫЕ ИХ ПРОЯВЛЕНИЯ

НЕВРОЗ НАВЯЗЧИВЫХ СОСТОЯНИЙ

ДИССОЦИАЦИЯ МЕЖДУ:

- *потребностями личности*
- и
- *невозможностью их реализации*

- * Агорафобия
- * Социальные фобии
- * Обсессивно-компульсивные расстройства
- * Простые фобии

ИСТЕРИЧЕСКИЙ НЕВРОЗ

ДИССОЦИАЦИЯ МЕЖДУ:

- *завышенными требованиями личности к окружающим и*
- *невозможностью их реализовать*

- * Неадекватное (аффективное) поведение
- * Выраженные вегетативные расстройства
- * Нарушения движений
- * Сенсорные расстройства
- * Сексуальные отклонения

НЕВРАСТЕНИЯ

ДИССОЦИАЦИЯ МЕЖДУ:

- *завышенными требованиями личности к себе и*
- *невозможностью их реализовать*

- * Вегетативные расстройства
- * Повышенная возбудимость, утомляемость, "истощаемость"
- * Чрезмерная раздражительность, несдержанность
- * Снижение работоспособности
- * Неустойчивость настроения
- * Расстройства сна

П Р О Я В Л Е Н И Я

Признаки невроза

- Постоянные тревожные мысли, ожидания и о п а с е н и я .
- Мышечное напряжение, невозможность расслабиться.
- Н е т е р п е н и е , неусидчивость, необходимость постоянно двигаться, чтобы снизить тревогу; постоянные подергивания ногами.

При подобных симптомах следует обратиться к терапевту или невропатологу.

Виняткові стани

Група гострих тимчасових психозів, різних по етіології, але схожих по клінічній картині

патологічне сп'яніння

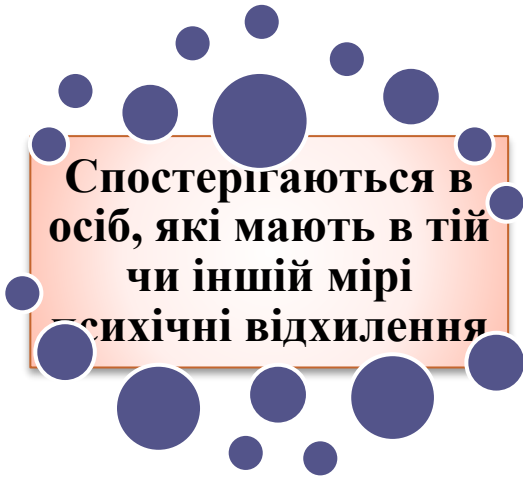
патологічний афект

патологічний просоночний стан

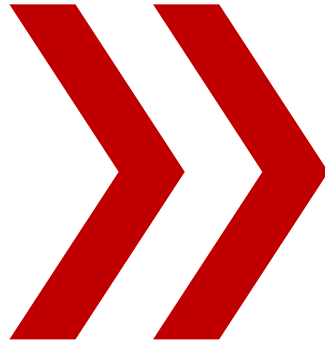
сутінкове потьмарення свідомості

реакція «короткого замикання»

Різновиди виняткових станів

Спостерігаються в осіб, які мають в тій чи іншій мірі психічні відхилення

Виняткові стани

зумовлені черепно-мозковою травмою, інфекцією, інтоксикацією, в т.ч. хронічний алкоголізм, психопатичні риси характеру, невротичні розлади.

- психічна і фізична перевтома або перенапруження,**
- неважкі, що переносяться «на ногах» хвороби,**
- недосипання,**
- перегрівання або переохолодження організму.**

Фактори, які провокують виникнення виняткових станів

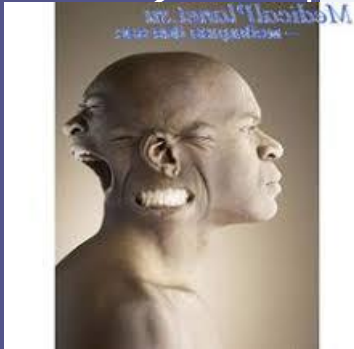

- раптовий початок

- як правило, виникають одноразово

- нетривалість (кілька хвилин, рідко - годин)

- наявність розстроєної свідомості, переважно сутінкової, з порушенням пам'яті (повним або частковим) на події, що відбувалися в цей період

**Патологічне
сп'яніння** – гострий
короткочасний
психічний розлад, який
виникає внаслідок
одноразового прийому
малої або середньої дози
алкоголю особами,
котрі не зловживають
спиртними напоями.

Виникненню патологічного сп'яніння сприяють різні чинники, що виснажують організм:

- змушене безсоння;
- психічне або фізичне стомлення;
- психогенії;
- недоїдання;
- дисфорії;
- душевні потрясіння;
- стан після перенесених хвороб;
- тривога;
- невпевненість;
- вичікувальна настороженість;
- боязкість суб'єкта, в результаті яких розвивається підвищена чутливість до

Патологічне алкогольне сп'яніння

Форми патологічного сп'яніння

Епілептоїдна

Епілептоїдна форма - характеризується глибокою дезорієнтацією і різко вираженим руховим збудженням.

Галюцинаторно-параноїдна - проявляється менш глибоким затьмаренням свідомості, тут на перший план виступають галюцинаторно-маревні явища.

Галюцинаторно -параноїдна

Патологічне алкогольне сп'яніння

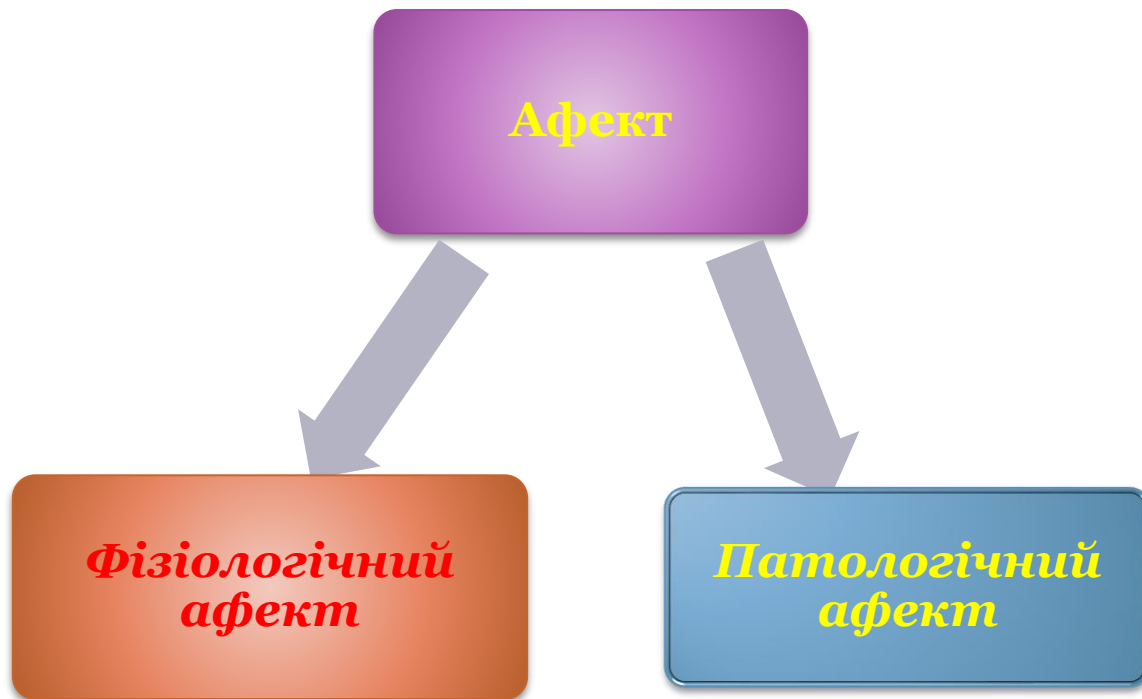

Людина, що скоїла
правопорушення в
стані патологічного
сп'яніння, визнається
неосудною, як такою,
що знаходилась під
час вчинення
суспільне небезпечних
дій у стані
тимчасового розладу
психічної діяльності.

Патологічний афект і його судово-психіатрична оцінка

ПАТОЛОГІЧНИЙ АФЕКТ

Патологічний афект — це короткочасний психічний розлад, що виникає у відповідь на інтенсивну, раптову психічну травму та виражається концентрацією свідомості на травмуючих переживаннях з наступним афективним розладом, за яким слідує виснаження фізичних та психічних сил, часто сонливий стан, поєднаний із забуванням попередніх подій.

Судово-психіатрична оцінка патологічного афекту

Ознаки афекту

- **а) реактивність — виникає як реакція на гострий подразник**
- **гострота протікання — має характер гострого психічного переживання**
- **імпульсивність поведінки — емоційне переживання супроводжується бурхливою рухливою активністю**
- **раптовість виникнення — це емоційний спалах, що є несподіваним для самого суб'єкта**

Фізіологічний афект	Патологічний афект
1. середня інтенсивність 2. відповідність фактору, що його викликав 3. незначне звуження свідомості 4. нестриманість 5. незв'язність асоціативних ідей 6. збереження спогадів 7. реактивна слабкість	1. надінтенсивність 2. невідповідність з причиною, що його викликала 3. повне звуження свідомості 4. втрата здатності давати звіт своїм діям 5. незв'язне поєднання ідей 6. амнезія 7. патологічний сон

Схема розмежування фізіологічного та патологічного афекту

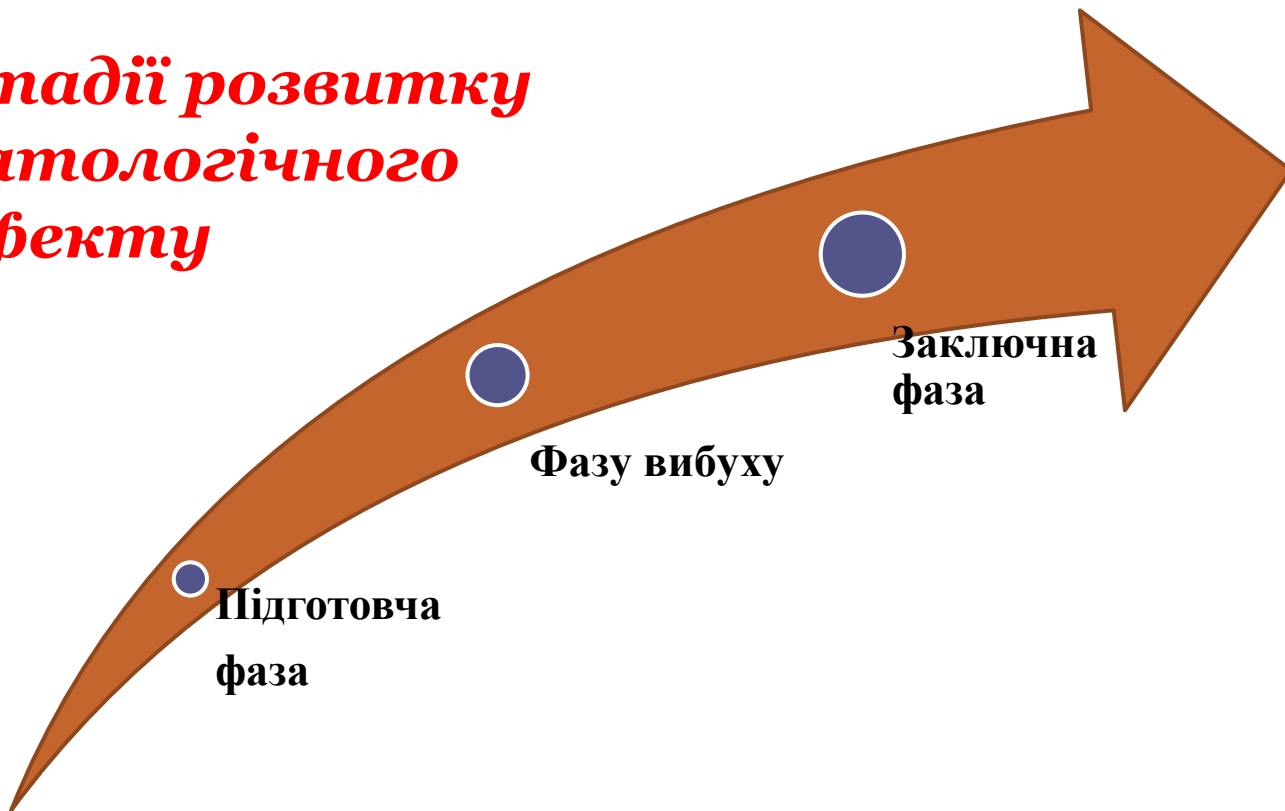

Основні діагностичні критерії *патологічного афекту*:

- **Потьмарення свідомості (синдром сутінкового потьмарення свідомості), повне дезорієнтування, спотворене сприйняття оточуючого.**
  - **Різке, надзвичайне психомоторне збудження із автоматизованими, стереотипними діями, великою кількістю та надзвичайною силою нанесення ушкоджень, безглузда жорстокість.**
  - **Повна відсутність спогадів щодо скоєного.**
-
- **Уривчасті галюцинаторні та маячні розлади.**
  - **Чіткий фазний перебіг з обов'язковою наявністю усіх трьох стадій (підготовчої, афективного вибуху та виснаження).**
  - **Раптовість афективного вибуху.**
  - **У стадії виснаження — глибокий сон із наступною розгубленістю, відсутністю дій з приховування злочину.**
  - **Парадоксальність, чужість кримінальних дій для особистості.**

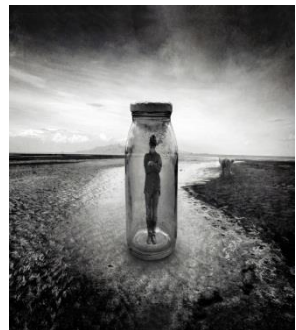

Стадії розвитку патологічного афекту

Тривалий
інтенсивний
афект у формі
туги, відчаю,
тривожного
очікування.

Випадкова,
часто незначна
причина.

Приводить до
рухового збудження з
порушенням
свідомості або
глибоких афективних
розладів з
імпульсивними
вчинками.

Закінчується сном
або прострацією.
Спогади про епізод
фрагментарні

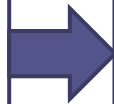
Реакція «короткого замикання» - стадії розвитку

Виникає розлад при уповільненому пробудженні від сну, який супроводжується страхітливими сновидіннями. Свідомість залишається в якійсь мірі зміненою.

Напівпробуджена людина сприймає сновидіння як об'єктивну реальність.

Сприйняття навколишнього стає ілюзорно-маревним, і як результат - рухове збудження, часто з агресивними вчинками.

Просоночний стан закінчується сном. В пам'яті залишаються обривки колишніх сновидінь.

Патологічний просоночний стан - стадії розвитку

Судинні психічні розлади

*Непсихотичні
розлади*

*Психотичні
розлади*

*Судинна
деменція*

Атрофічні деменції
(хвороба
Альцгеймера, Піка)

Деменція —
синдром стійкого
порушення когнітивних
функцій у результаті
органічного
ураження мозку.

Деменція

Судинні
деменції
(атеросклероз

Змішані

Класифікація деменцій пізнього віку

Атеросклерóз — уражає переважно великі артеріальні судини. Характеризується ущільненням артеріальної стінки внаслідок розростання сполучної тканини через відкладення жовтої жирової речовини на внутрішній поверхні стінок артерій, утворенням «*атеросклеротичних бляшок*».

Може привести до інфаркту міокарда, інсульту та деяких інших захворювань.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ХВОРОБИ АЛЬЦГЕЙМЕРА

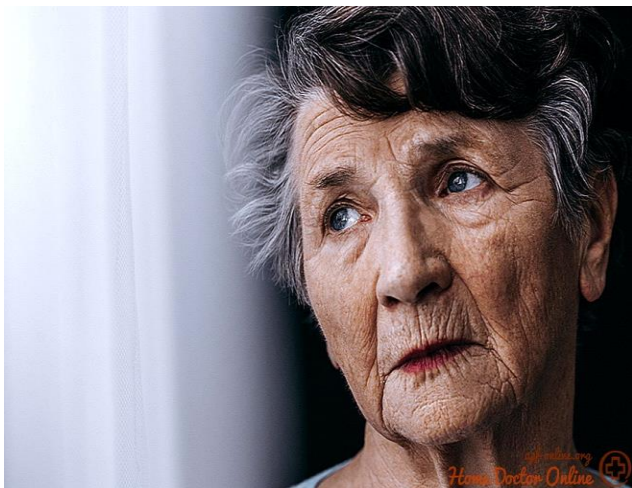
Втрата пам'яті

**апраксія-агнозія-афазія
поведінкові й фізичні зміни**

**погіршення комунікації
зміни особистості**

**Хвороба
Альцгеймера** — це
нейродегенеративне
захворювання, яке
прогресує в
повільному темпі й
поступово знищує
клітини мозку.

ХВОРОБА ПИКА -
хроничне прогресуюче
захворювання
центральної
нервової системи яке
характеризується
деструкцією та
атрофією
кори головного
мозку переважно в
області лобних та
вісочних долей

Прогресивний параліч

Клінічна форма перебігу пізнього сифілісу, яка характеризується ураженням центральної нервової системи і психічної сфери з виникненням як неврологічних так і психічних розладів.

Ознаки — прогресуючий розпад психіки аж до недоумства, розлади пам'яті, неврастенія, марення (зокрема, величі), поступові зміни особистості.

Хвороба Паркінсона

Хвороба Паркінсона, або тремтливий параліч — прогресуюче неврологічне захворювання, притаманне особам літнього віку, особливо тим, що хронічно отримували травми ЦНС (парашутисти, військовослужбовці військ особливого призначення, люди, що займалися активно контактними видами спорту, зокрема боксери).

Клінічні ознаки хвороби Паркінсона

Тремор — Паркінсонізму притаманний тремор, що виникає в спокої

Гіпокінезія — зниження спонтанної рухової активності. Хворий може застигати, годинами зберігаючи нерухомість.

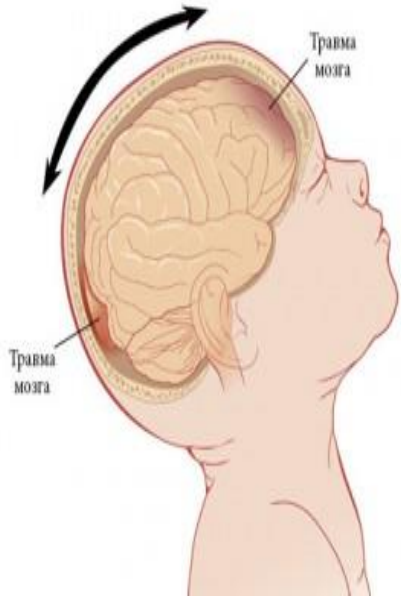

Хвороби Паркінсона

М'язова ригідність — рівномірне підвищення тону м'язів по пластичному типу. Кінцівки при їх згинанні та розгинанні застигають у наданому їм положенні.

Постуральна нестійкість

Хворому складно розпочати рух, а розпочавши його, важко зупинитися.

**Черепно-мозкова
травма** - стан, що
виникає
внаслідок травматично
го ушкодження
головного мозку, його
оболонки, судин,
кісток черепа і зовнішніх
покривів голови

**За
ступенем
важкості**

Струс мозку

Забиття мозку

Стискання
мозку

Переломи черепа,
склепіння та
основи черепа

**За
локалізацією**

вогнищеві

дифузні

**За характером
пошкодження та
глибиною**

закриті, відкриті

проникаючі,
непроникаючі

Класифікація черепно-мозкових травм

Віддалені наслідки черепно-мозкових травм

Осудність

Переважає більшість осіб, у яких виявлені віддалені наслідки ЧМТ

Неосудність

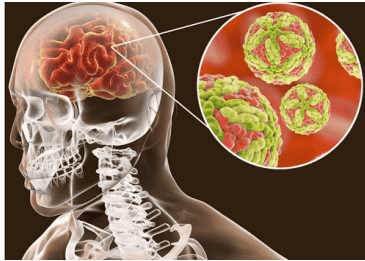
При гострих травматичних психозах

Дисформіях, недоумстві

ЭНЦЕФАЛИТ

ESKULAP

Енцефаліт - запалення ГОЛОВНОГО МОЗКУ

Причина енцефаліту є
інфекційні фактори: віруси,
бактерії, найпростіші,
грибки тощо.

Міжнародна класифікація
захворювань (МКХ-10) включає:
Комариний вірусний енцефаліт
Кліщовий енцефаліт
Інші вірусні енцефаліти

інфекційні

інфекційно-
алергійні,

алергійні й
токсичні.

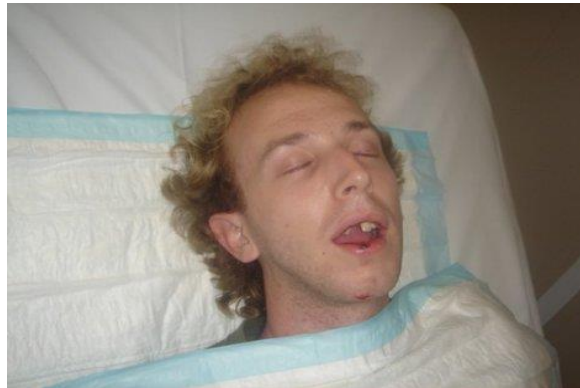
Види енцефалітів

Симптоми енцефаліту наступні:

- ❖ лихоманка;
- ❖ головна біль;
- ❖ зміна особистості;
- ❖ судомні напади;
- ❖ параліч або оніміння.
- ❖ Сонливість, яка може прогресувати з розвитком коми и закінчитись смертю.

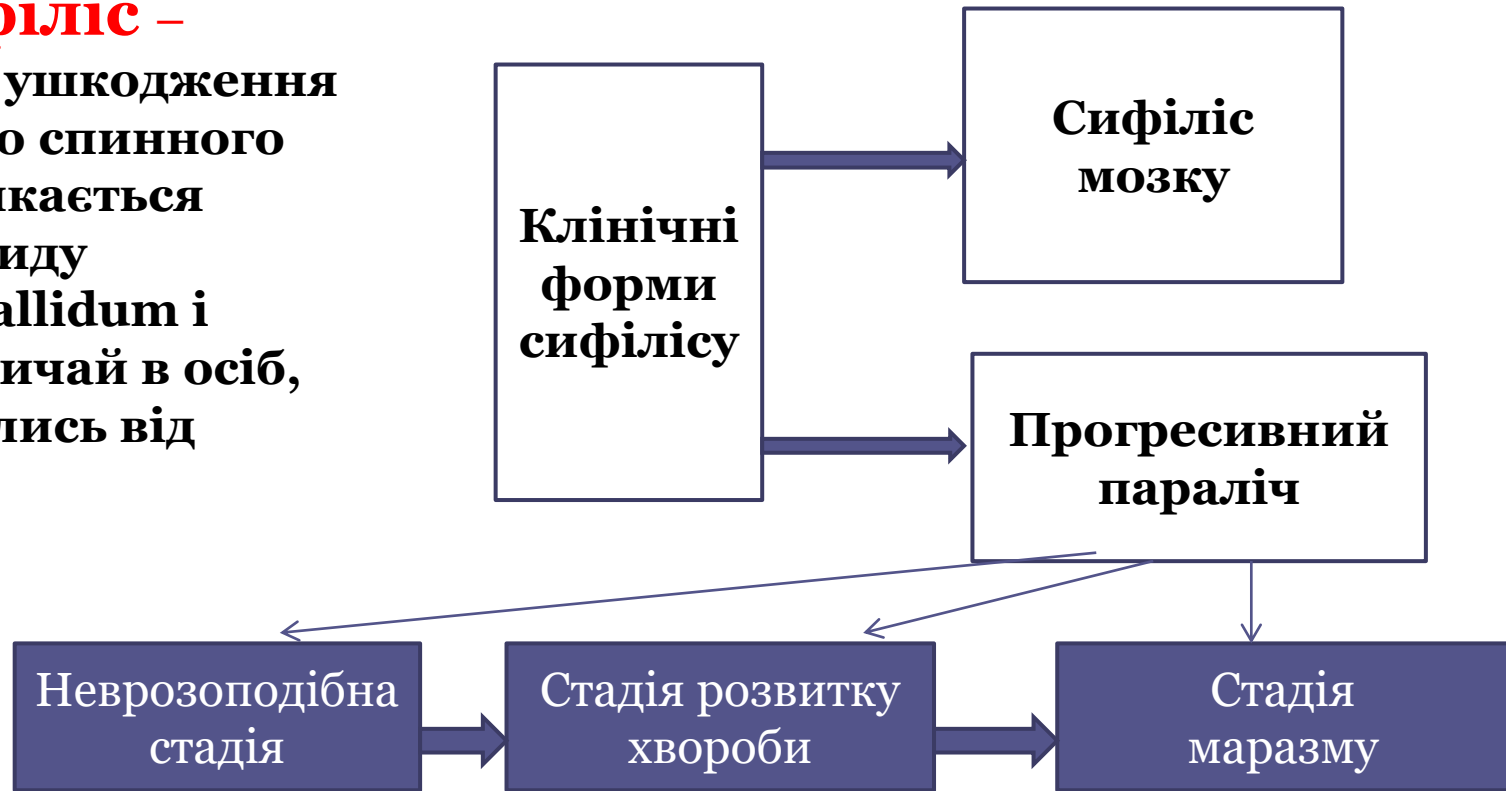

Клінічні ознаки енцефалітів

Нейросифіліс –

сифілітичне ушкодження головного або спинного мозку. Викликається бактеріями виду *Трепонема pallidum* і виникає зазвичай в осіб, які не лікувались від сифілісу.

Клінічні форми сифілісу